

Г. Я. Баран, М. Й. Грицай, З. Ф. Іванина

Зборівський район

ЗБОРІВСЬКИЙ РАЙОН – район, що знаходиться у північно-західній частині Тернопільської області. Утвор. 1940. Від липня 1941 до березня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. 1963 до З. р. приєднано Залозців. р-н (30 сіл) і зх. частину колиш. Великоглибочиц. р-ну (26 сіл), 1967 до Терноп. р-ну виокремлено 9 сіл. Площа 978 км². Насел. 47 040 осіб (2001, складає 92,6 % до 1989), переважно українці. У складі р-ну – м. Зборів, смт [Залізці](#) та 89 сільс. насел. пунктів. Залізничні ст.: Зборів, Озерна, Цебрів, Курівці, Тустоголови, Ярчівці. З. р. перетинає автошлях Львів–Золочів–Зборів–Озерна–Тернопіль. Довжина автомоб. шляхів 398,9 км, залізнич. колій – 34 км. Лежить у межах Терноп. плато Волин.-Поділ. височини. Крайню пн. частину займають Медобори. Гол. гряда Товтрів є вододілом басейнів Дністра і Прип'яті, межею між Поділ. і Волин. височинами. Поверхня – плоскохвиляста рівнина з абсолют. висотами переважно 350–400 м. Найвища точка – 424 м (побл. с. Беримівці). Є значні поклади вапняку, кварц. і буд. пісків, різних видів глини. Річки: Серет, Стрипа, Золота Липа (лівобережні притоки Дністра), Восушка, Довжанка, Лопушанка. Створ. понад 20 ставків та 4 водосховища. Ґрунти переважно чорноземні опідзолені, є сірі, темно-сірі опідзолені лісові, перегнійно-карбонатні, лучно-чорноземні, алювіальні, лучно-болотні, а також торфовища. Пл. лісів 11,4 тис. га. Ростуть дуб, граб, ясен, береза, липа, тополя, сосна, ялина. У З. р. – гідрол. *Серетський заказник* заг.-держ. значення та ботан. Городище, заг.-зоол. Мильно-Бліхівський і Залісся заказники місц. значення. Найбільші підприємства: Залозец. спирт. завод, ВАТ «Зборів. цегел. завод», спільне укр.-чес. ЗАТ «Добра вода», приватне підприємство «Скала» (щебінь), ТОВи – «Зборів. м'ясокомбінат», «Медобори» (молочна продукція), «Панорама» (металопластик. вироби). У р-ні вирощують зернові та тех. культури. Розвинуті молочне скотарство, виробництво яловичини. Працює 34 с.-г. підприємства. Пл. с.-г. угідь 75,8 тис. га, з них орних земель – 56,2 тис. га. У З. р. – 65 заг.-осв. шкіл, г-зія, коледж Терноп. тех. університету, 3 муз. школи, спорт. школа, 6 дошкіл. навч. закладів; 17 Будинків культури, 62 клуби, 68 б-к, [«Зборівська битва» Музей](#), мемор. музей Р. Купчинського; 4 лікарні, 5 амбулаторій, 70 фельдшер.-акушер. пунктів, педіатр. відділ. у с. Перепельники, санаторій «Барвінок». Реліг. громади: 88 – УГКЦ, 5 – УАПЦ, 7 – УПЦ КП, 1 – УПЦ МП, 2 – РКЦ, 1 – християн віри євангельської, 3 – євангелістів християн-баптистів, 1 – лютеранська. Виходить г. [«Зборівська дзвіниця»](#). Збереглися замочок у с. Жабиня (1636, нині церква Воскресіння Господнього), церква Покрови Пресвятої Богородиці (1740), костел

Непорочного Зачаття Діви Марії (15 ст.) у смт Залізці, церква Преображення Господнього у Зборові (1794), руїни замків у смт Залізці, с. Оліїв, дерев'яні церкви у селах Бзовиця, Годів, Данилівці, Підгайчики, мемор. комплекс чехословац. легіонерам у с. Калинівка (1927, реставрований 1997). Серед видат. уродженців – економіст, чл.-кор. УААН [Т. Дудар](#) (с. Озерна), економіст, письменник [Б. Андрушків](#) (с. Метенів), лікар-кардіолог, хірург, дійс. чл. ВУАН і НТШ [Я. Барвінський](#) (с. Тустоголови), географ, дійс. чл. НТШ [О. Шаблій](#) (с. Курівці), історик [М. Івасюта](#) (с. Загір'я), мовознавець [В. Домбровський](#) (с. Гарбузів), літературознавці [М. Гнатюк](#) (с. Мшанець) та [В. Здоровега](#) (с. Оліїв), філософ [Г. Маланчук](#) (с. Гарбузів), лікар-епідеміолог [Я. Алексевиц](#) (с. Курівці), лікар-терапевт [П. Кузів](#) (с. Вірлів), лікар-терапевт, фармаколог [Л. Січкоріз](#) (с. Озерна), фахівці у галузі механіки [М. Медвідь](#) (с. Тустоголови), [Є. Семинишин](#) (с. Цебрів), [О. Шаблій](#) (с. Чернихів), математик [І. Огірко](#) (с. Озерна), геофізик [Я. Сапужак](#) (с. Кальне); громад. діячі [М. Грушевська](#) (с. Підгайчики), [В. Гоца](#) (с. Озерна), [Д. Богачевський](#) (с. Манаїв), [С. Галамай](#) (с. Івачів), [С. Годований](#) (с. Сировари); письменники [М. Дубас](#) (с. Метенів), [Р. Завадович](#) (с. Славна), [Я. Косовський](#) (с. Чернихів), [В. Луцик](#) (с. Годів), [Р. Купчинський](#) (с. Розгадів), [Д. Теличин](#) (с. Осташівці), краєзнавець, фольклорист [П. Медведик](#) (с. Жабиня); письменник, художник [О. Герман](#) (с. Чернихів), письменник, артист розмов. жанру, засл. діяч мистецтв України [Є. Дудар](#) (с. Озерна); архітектори [Д. Вавжинець](#) (с. Ренів) та [Р. Павлишин](#) (с. Чернихів); художник [П. Кукурудза](#) (с. Осташівці), майстер худож. ткацтва [І. Покиданець](#) (х. Гаї-Ковтуни), майстер худож. вишивки [М. Покиданець](#) (с. Гаї-Розтоцькі); співак, нар. арт. України [Є. Савчук](#) (с. Нище), актори [М. Бенцаль](#) (с. Курівці), [Я. Бортник](#) (с. Озерна), [С. Шагайда](#) (с. Білоголови); церк. діяч УГКЦ [З. Ковалик](#) (с. Івачів).

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Зборівський район / Г. Я. Баран, М. Й. Грицай, З. Ф. Іванина // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-16545>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).